

JUNO

kékitő

illatos

a legjobb és legkiadósabb mért kémélti ruhát!

Gyártja: Beck Jenő vegyészeti gyára Budapest, VI., Lehel-utca 27. szám

Mindenütt kapható!

BUTOROK

mázolását és zománcozását házou kívül is vállalja:

SCHULLER szobafestő Simonffy-utca 25. szám. Telefon: 806.

Tűzifa

vagontételeben (vidékre is) és kisebb mennyiségben, felvágva, hazhoz szállítva. — továbbá szobafűtésre alkalmas kőszén, kőolajszén, kerékfűtő, — küllő, szerszámia és épületfa kapható a

DEBRECENI FAIPAR R.-T.-nél SALÉTRUM-UTCA 5. - Telefon 156.

Jegyzési felhívás!

A bolgár királyi kormány százmillió leva összegű államkölcsön igénybevétele céljából 6 és fél százalékos adómentes kötvényeket bocsájti ki. A kölcsön a bolgár államot közvetlenül terheli, amely azt a kölcsönbevételi idő alatt költségvetésében feltünteti és közvetlen kötelezettséget vállal ugy a kamatok, mint a kötvény törlesztés tekintetében.

Az állami kölcsönkötvénynek a jegyzési határideje folyó hó 31-ike. A kölcsön amortizációs kisorsolás útján történik, minden kisorsolt kötvényre 20 leva prémium jut, 100 leva névérték után.

Aláírási helyek Magyarországon: a Bolgár Kir. Követség (Budapest, Andrássy-ut 6.) és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank budapesti központja, nem különben minden vidéki fiókja. **Consulat General de Bulgarie Budapest.**

Hungária Szérumművek R.-T.

által termelt leghatásosabb

állatgyógyászati szérumok lerakata

Mihalovits Jenő

gyógyszerésznél Debrecen, Ferenc József-ut 31. szám. Telefon 95.

Riprókált sepi és pestis (vész) szérum

magasfokú, valamint az összes egyéb szérumok minden mennyiségben kaphatók

Nyomatott Hegedűs és Sándor irodalmi és nyomdai részvételársaság könyvnyomdájában, Piac-utca 49. szám.

APRÓ HIRDETESEK

2000 hirdetés ára havi 10 szög 15 korona, minden további 20 szög 100 kor. Vasár és ünnepnapokon 10 szög 20 korona, minden további 20 szög 2 korona. Vasár betűkét szíveti szavak kétszeresen számítatnak.

POSTA.

Házasságközvettes gyorsan, diszkrétén, az ország minden részében levő összeköttetésénél fogva, csak Hajó-utca 16. szám alatt levő iroda bonyolítja le.

VETEL.

Aranyat, hamisítogakat, briliánsokat a legmagasabb napi árrban veszek **Schiffmann** ékszerész, Piac-u. 67. Frohner-szálloda, épület.

Ólmit természetben vagy kész, akár törött vagy darabos állapotban. Piac-utca 49. II-ik udvar.

ELADÁS.

Angol zefir 95.—, divat flanel 95.—, madepolan sifon 115.—, prima karton 105.—, finom zefir ing 2 galierrel 395.—, triko posztó 30 K. Beke-áruház, Szent Anna 5.

Uj és használt butorok, szőnyegek, függönyök vétele és eladása. József kir. herceg-u. 20.

Modern látkok, ebédlők, szalon- és bór garnitúrák, konyha berendezések, olcsó keményfa és festett butorok. Simonffy 2., városi bernáz, butorüzlet.

HÁJÓK, ebédlők, diványok legolcsóbban beszereszhetők Piac-utca 83. az udvarban

Liszt és hűvelyes árak a legolcsóbb árban arban Póntner Jakabnál, Bethlen- és Füzesszer-utca sarok.

Házasulandók figyelembe! Mielőtt butorait beszeresné, tessék az árak iránt nálam érdeklődni. Fenyves, Piac 37. Kistemplomban.

Krisch Károly esztergályos, Debrecen, Piac-utca 89. Telefon 12-18. Vállal esztergályok átrakását, újrafestését, javítását, lakburkolati munkákat is

Minden üzletben, minden elarustonkai **1.50 a kifli, 2.50** a nagyobb zsemlé. Korona kenyérgyár.

Szárastűzifa

feláprítva és hasáb állapotban valamint

Tőzegszén

házhoz szállítva :: megrendelhető ::

Kemény fatelepen

Pest-u. 2. Telefon 13-95

Am kritai. angol, német nyelvekből husz koronájával órákat adok József kir. herceg-utca 60.

Lapkihordó asszony felvételik lapunk kiadó-hivatalában, Piac-U. 49. SZ.

KEBESLET.

Aranyat, ezüstöt, briliánsat, zálogcédulát vesz legmagasabb napi árrban Steiner Mihály, Hatvan-utca 2. szám, I. emelet.

Pilisrozást, gouvéroizást — harangszoknyahol is készít Farkas Bella, Arany Janos-utca 20.

Mindenféle málahtos munkákat jutányosan vállal Pongracz Imre, Szalkai-u. 4.

Szatmáry István építész és butor-ásztársaság egy világos festett kőris nato jutányos áron kapható **RÁKÓCZI-UTCA 11. SZ.**

Harisnya kötése és fejelese elfogadatik a Paszománygyárban. Piac 32.

Gyakorlott ingvasalónok felvételnek Szechenyi-utca 42. szám.

Menekült közösi főjegyző, izr., allando irodai alkalmazást keres. Cím a kiadó-hivatalban.

Gyors- és gépirásban teljesen jár. Kisasszonyt keres. **Hegedűs és Sándor** irodalmi és nyomdai részvételársaság. — Piac-utca 34. sz.

Kifutó fiu felvételik a Debreceni Független Ujság kiadóhivatalában, Piac-utca 49. szám.

Nagyjórón már bevezetett vállalat-hoz finanszírozó, esetleg tars kerestek. — Cím a kiadóban.

Szárastűzifa

feláprítva és hasáb állapotban valamint

Tőzegszén

házhoz szállítva :: megrendelhető ::

Kemény fatelepen

Pest-u. 2. Telefon 13-95

Szőnyeg- és Gobelin-szővő tanfolyam új növendékeket felvész József Kir. h.-u. 40.

Szakképzett szerelő nagyobb bérházba ajánkozik gépészek. Elvállalja villamos- és vízvezeték javítását is. Címét kéri a kiadóba beadni.

VEGYES.

Vízvezeték és világítási szereléseket, csatornázást, kútjavítást, badogos munkákat szakértően és legolcsóbban készít Schwartz Sándor, Csapó-utca 86. Faragó-utca 1. Ugyanott tanulók felvételnek.

„VULKÁN” autogén hegesztő vállalat **Csapó-utca 86. Faragó-utca 1.**

Mindenemű törött tárgyak, gép- és fémek legkisebb és legolcsóbb hegesztése

Zongora, használt, eladó. Gartner zongorahangoló. — Szechenyi-utca 15.

Villamos csengőket, telefonokat minden rendszerben készítt. Javít és szállít legolcsóbb napi árral Póntner Jakabnál, Bethlen- és Füzesszer-utca sarok.

Ki tud róla? Konyári születésű Tógyi Károly 39-es orosz foglóságba esett 1915. februárban. Levelet küldte Krasznojarszkból — legutóbb 1920-ban Moszkvából. Nagyon keresztelei, aki tud róla, szíveskedjék tudósítani — **Mezei Pál** címre Konyár, Bihar m.

Fiu- és leány-szövetter garnitúrák „Neumann”-Jánynál nagy választékban **dr. Hegedűsné Simonffy-utca 2.**

Szechenyi-u legszebb helyen nagy kerttel **3 szobás ház**, jutányos áron, különösen 3 szobás, átadó lakással, szőlővel, gyümölcsösökkel, egy-egy ötvenezer koronaért eladó. **Dezső László** irodája Szent Anna-utca 6. sz.

Felelős szerkesztő: **L. LORÁNT JOZSEF** Kiadó: **HEGEDŰS ES SÁNDOR** irodalmi és nyomdai részvételárs.

DEBRECZENI FÜGGETLEN UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre K. 600.— Negyed évre K. 170.— Fél évre 340.— Egy hére 60.—

POLITIKAI NAPILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECZEN, PIAÇ-UTCA 49. Telefon: 12. Kiadóhivatal és nyomda: 12. Szerkesztőség: — 10-28

Bethlen nem tűr puccsot

A miniszterelnök nagy beszéde az indemnítási vitában

Budapest, jan. 23. A nemzetgyűlés mai ülésének megnyitása után Bottlik József elnök elparentálta a pápát.

Indiányára a Ház gyászának jegyzőkönyvi kifejezést adott és részvételt tolmácsolja a szent szék és a hercegség előtt. A parlamentre küntték a gyászlobogót.

Bethlen miniszterelnök javaslatára elhatározza a Ház, hogy a szentszékhez a következő táviratot intézi:

A magyar nemzetgyűlés, mint a magyar nemzeti szuverenitás képviselője, mely részvételt vette tudomásul a szentatyva elhunytának hírére és a nagy kékpapa elhunytát felett őszinte fájdalommal ad kifejezést. (Helyeslés.)

Ezután Huszár Károly és Hermann Miksa méltatta XV. Benedek érdemét.

Szilágyi Lajos a házatározt értelmében megköveti a nemzetgyűlést.

Vass választól Rakovszynak.

Vass József kultuszminiszter Rakovszynak válaszolva, felolvassa az üdvözlés előtt tett vallomását, amelyből megállapítja, hogy ő igenis tett Rakovszynra kedvező kijelentéseket is. Ami a Fehér könyvet illeti, azt nem is olvasta. De ha Rakovszky abból citált, akkor van némi igazsága, mert az ott emondottak nem fedik sziluszbe- lileg sem pontosan azt, amit ő a bíróság előtt mondott. Pap léte nem vehet fegyveres elégtelt, elvárja tehát Rakovszkytól, hogy helyreigazítja kijelentéseit.

Kállay pénzügyminiszter reflektált ezután a vita során elhangzott felszólalásokra. A mai gazdasági rendszer egyik fő posztulátuma a takarékoság. A tőkehiány jelensége a jövőben is fognak ismételődni a gazdasági élet nehéz fázisainál, de hogy mi érezzük a tőkehiányt, ez bizonyos szempontból már jó jel, mert azt jelenti, hogy dermedtségéből ébred a gazdasági élet. Mi a kormány megteszünk mindent, ami tőlünk függ. A kormány feladata a rend biztosítása, ki kell küszöbölni a cirkuláció nehézségeit minden tekintetben, ideértve a

szabaddá kell tenni a forgalmat.

Az ellátatlanok tekintetében a kormány programja csak az lehet, hogy az ellátatlanok kategóriát inkább szűkítse, mint tágítsa. Általánosságban a tisztviselők természetbeni ellátását fenn kell tartani. En törvényjavaslatot fogok beterjeszteni róron az indemnítás után, amelyben a tisztviselői kar illetményeit a lehetőséghez képest emelni kívánom.

Az italmérésekre vonatkozólag kijelenti, hogy a határidő meghosszabbítására szükség van, az engedélyek revidálása folyik, de ez nem az ő, hanem a belügyminiszter hatáskörébe tartozik.

Szierényi József: Ki kell küszöbölni a felekezeti kérdést.

Kállay Tibor: Bejelentem, hogy a dohányváradék terén megtörtént a revidálás. Budapestben nyolcszázötvenhárom kis trafik volt, ebből négyezerötven három keresztényeké, négyezer pedig zsidóké volt. Elrontak száz engedélyt, ebből hatvan zsidóké, negyven pedig keresztényeké volt.

Czegele Endre: A rókanatának kell adni!

Kállay Tibor: Meggyőződése, hogy teljesen helyre fog állni a szabadforgalom. Sajnos ez ma még lehetetlen. Ezután ráér az adózás kérdésére. Most már a jövődelem szerinti normális adózás rendjére kell térnünk. Sokan felpanaszolóik, hogy azokat a kincstári utalványokat, amelyeket a pénzkészlet adtak a visszatartott pénz ellenében, még ma sem váltják be. Erre vonatkozólag kijelentem, hogy az utalványokat be fogják váltani, de az időpontot a kormány fogja meghatározni. Sorra veszi az egy és benyújtott javaslatokat és ezeket ügyszólván egytől-egyig kéri elutasítani. Kéri az indemnítás elfogadását.

Szünet után **Bánffy** külügyminiszter emelkedik szólásra.

Sigurd Antal gróf beszédével kíván foglalkozni, mely a nyugatmagyarországi kérdéstről szól és igen érdekes adatokat tartalmazott. Ezek általánosságban megfelelnek a tényeknek. Nem is kívánok ezekkel szembeállítani, csupán az adatokat kiegészíteni.

A felkészült sulyos diplomáciát lépéseket okozott. A sulyos fe-

lelősség tudata alatt cselekedni kellett, hogy a felszólalások a velencei egyezmény értelmében vonuljanak ki. A népszavazást szívesen fogadjuk, mert ismertük a nyugatmagyarországi lakosság hangulatát. Tanszani

akartuk az egész világ előtt, hogy a lakosság nem a kényeszer, hanem a rendfelfüggetlen szeretet, a hűség fízi a nemzetet.

Elnök az ülés folytatását délután négy órára fízi ki.

Bethlen miniszterelnök beszéde

A délutáni ülésen **Hegyeszhalmi** kereskedelmi miniszter hosszasan reflektált az elhangzott felszólalásokra, majd

Bethlen miniszterelnök szólalt fel: Az ellenzék egész halmozat hozta fel az elferdített tényeknek, amelyekből alig lehet megcáfolni valamennyit. Rakovszky azt mondta, hogy a kormányzó kijelentette volna, hogy az a fízi, ki nem legitimista, gazember. Ezt a kormányzó sohase mondta, ez léghől kapott kóholyman. Rakovszky le is akarta leplezni a kormányzót, hogy ő is legitimista. Ebből sohase em csindultunk titkok, de abból sem, hogy erőszakos restaurációt nem enged csindítani, mert ő eskütt tét a nemzetnek. (Élénk helyeslés a kizsádapárton.)

Nem áll az sem, hogy amikor a király jött, ő Hollier angol követ védelme alá menekült volna. Nem áll az sem, hogy a király személye veszedelemben volt. **A király személye Magyarországon mindig biztonságban van.** Az sem áll, hogy ő Albrecht főherceggel tárgyalt volna és megegyezett volna. **Ő teljesen független és senkinek sem kötötte le magát.** A király kérdést puccsokkal nem lehet elintézni. A király tihányi elszántságát a tény az, hogy a király a kíséretétől elvált, mert annak azonban az volt a határa, hogy a király maga jelentette ki, hogy lemond Rakovszky és társai tanácsairól. (Élénk derültség a jobboldalon.) Azt mondja Rakovszky, hogy **a király Tatan manüesztumot írt**, amely elikkasztódott. **Ő nem tud ilyesméről, de szeretné tudni, mert akkor megtudná, hogy ki volt akkor a miniszterelnök**, aki ellenjegyezte a manüesztumot. (Zajos kiáltások a kizsádapárton.) Rakovszky volt, mondja meg!

Rakovszky István (gunyosan.) En voltam.

Közbeiktáltások: Ennek az országának egyszerre csak egy miniszterelnöke lehet!

Bethlen István: Sem a Friedrich, sem a Tisza-féle választójogot nem tartja alkalmasnak. **Egy közeponton hatadó választójogot kell alkotni.** Fejezzék be az obstrukciós vitát, mert kellő időben nem tudják megalkotni a választójogot...

Rassay Károly: A kormány felelős érte. (Nagy zai.) **Bethlen** István: Csak az idő pocseköljék egy meddő vitával. (Nagy zai.)

Közbeiktáltások: Hol a javaslat?

Bethlen István: Készen van!

Közbeiktáltások: Titkos, vagy nyílt?

Bethlen István: A javaslatot abban a percben beterjeszttem, a mint a vita befejeződik. Nekem is van annyi taktikai érzésem, hogy nem engedek ebbe a vitába egy választójogi vitát is belekeverni. (Gunyos taps az ellenzékben.) A mentelmi vita sokat ártott az országnak, mert a magyar kormány az októberi események után olyan szímben tüntették fel, mintha kétszínű politikát folytatna.

A király kérdés fészegítése azaz a veszedelemmel jár, hogy belenyulnak abba a daruzsészekbe, mely Európa be- hűjét veszélyezteti. A puccs előtt azon az alapon állt, hogy csak nemzeti királyságot fogad el. **Andrássyval együtt vallotta, hogy IV. Károly Magyarorszag kiralya** és az eokartai levéi nem lemondás. De a különbség közte és Andrássy között abban van, hogy ő az 1920. I. tc. alapján áll, míg Andrássy lebeszélte magát politikai barátjál által. **Ő figyelmeztette Andrássyt**, hogy harátai mindent elkövetnek, hogy egy puccs számára a talaj előkészítsék. A második eltérés közte és Andrássy között az, hogy **Károly visszate- rését lehetetlennek és a trónról való lemondást szükségesnek tartja.**

Felkiáltások: Pécsi beszéd!

Andrássy Gyula: Azzal val- tunk el egymástól, hogy mindenben egyet értünk!

Bethlen István: A képviselő ur nem fogja tagadni, hogy én nyíltan megmondtam állás- pontomat.

Andrássy Gyula: Nem, nem tagadom!

Bethlen István: A harmadik különbség abban van, hogy én minden király propagandát elle- neztem. Pécsen is ezt vázol- tam.

Andrássy Gyula: Nem mon- da-e nekem, hogy egy legitimis- ta pártot akar alakítani?

Bethlen István: Nem!

Andrássy Gyula: (Összecep-
ia a kezét a feje fölé.)

Bethlen István: A legfontosab
kérdés, hogy ki hozta be a ki-
rályt? Jelenkezzenek férfias-
san.

Rakovszky István: A minisz-
terelnök hívta be! (Gyűres taps
a kisgazdapárton.)

Bethlen István: Hogy politi-
kus hívta be és nem katona, azt
láthatjuk a királynak a svájci
közjáráság elnökéhez intézett
leveléből, amelyben azt írja,
hogy a legsürgősebben hazahív-
ták és minden előkészület meg-
történt, hogy a királynővel
együtt azonnal jöjjen haza. Ezt
katona nem tette, csak politikus
tehette.

Rakovszky István: Ezt politi-
kus nem tette!

Budaavary László: Maga tud-
ja, hat mondia meg!

Bethlen István: A felelőssé-
get most a kormányra akarják
narítani. Az illetőknek azt le-
t volna a kötelességük, hogy egész
rabszóló kepessegükkel rave-
gyek a királyt, hagyja abba a
kísérletet. Mit tettek az urak
arra, hogy ezt a kísérletet egy-
ségesen hajtsák végre? Elvagták
a telefondrótokat és addig,
míg fegyveresen nem vonultak
Budapest ellen, egy lépést sem
tettek, és ha mi kétségbe jartunk
volna el, akkor ma még
azt a költséget is viselhetnénk,
amelyet a kis entente mozgo-
sítás címén ránk okrojált vol-
na. Mindenkinek van joga kri-
tikára, csak önöknek nem. (Zaj
a kisgazdapárton.) Ha
választanunk kellett, hogy önök
mellé álljunk-e, kik a nemzetet
végső veszedelembé döntik,
vagy a nemzet mellé, akkor az
utóbbit kellett választanunk.
(Zaj a baloldalon.) És az is bi-
zonyos, hogy önök az ország-
ért egy csöppet sem agódtak.

Szmrecsányi György: Állan-
dóan gyanusít!

Viharos zaj a baloldalon. Az
elnök állandóan csöngtet, végül

az ülést feltüggeszti. A jobboldal-
on hevesen éljenzik Bethlent.

Szünet után

Bethlen folytatja beszédét.
*Nem fél a két király veszedel-
métől sem, mert a puccs vesze-
delem idején helyén volt, ha pe-
dig azt látja, hogy az urak azt
mondják, hogy hasonló esetben
ugyan úgy cselekednének, ki-
jelenti, hogy addig, míg ő kor-
mányelnök lesz, megfelelő óva-
tossággal fog arra vigyázni,
hogy ez többet elő ne fordul-
hasson. Az a vád, hogy mi a
királyra lövettünk, nem helyt-
álló, mert mi a királyhoz több-
iiben fordultunk azal, hogy
jöjjen Budapestre, mi parancsot
adtunk a csapatoknak, hogy azt
a vonatot, amelyen a király tar-
tozkodik, tűz alá venni nem sza-
bad, de a békés megegyezést az
urak tették lehetetlenné. Három
iiben akartam békés utra térni.
Először akkor, amikor Rakov-
szky telefonált és azt feleltem
neki, hogy jöjjen a király ki-
sebb kísérettel Budapestre és
győződjön meg a helyzetéről,
másodsor Vass missziója al-
kalmával, harmadsor, mikor
Hegedűs tábornokkal üzentem,
hogy jöjjen a király Budapest-
re. IV. Károlyt minden magyar
ember, ha republiánus is, szí-
vesen fogadta volna, ha az integ-
ritást hozta volna. De nemesak
erről nem lehetett szó, hanem
még ezt a Csonka-Magyaror-
szágot is veszedelembé sodorta
volna. Ne mondja senki, hogy
Románia megőrizte volna sem-
legességét, hiszen szembe talál-
ja magát Take Jonescu cáfolá-
tával. A királykérdés akarta tet-
te a korridor, és csak egy vé-
letlen szerencse akadályozta
meg, hogy végre nem hajtották.
Katonai szakértők igazolják,
hogy a cseh mozgósítás 80 szá-
zalékban sikerült. Mit tudunk
volna mi ezzel szembeállítani?*
Felkiáltás balról: Belitska sze-
rint 600.000 embert!

Bethlen István: Az ilyen köz-
bekiáltások nagy károkat okoz-

nak az országnak. *Mit csinál-
tunk volna 35.000 emberrel? A
szerb hadseregnek három had-
osztálya állott Baranya hatá-
rán, amelyből egyet előre tol-
tak volna. A Dunán négy had-
osztály állott. Ilyen körülmé-
nyek között a biztatás porhin-
tés a nemzet szemébe. Nagyra
becsülöm a magyar nemzet vi-
tőzségét, de ilyen körülmények
között szembe vinni a vesze-
delemmel: öngyilkosság. Olyan
illúziókba ringatni a nemzetet,
ha önök többségre kerülnének.*

Felkiáltások a kisgazdapár-
ton: Kizárt dolog!

Bethlen is van: A nemzetet
bele viszik az élet-halál harcba,
amelyből csak halat következik
és meg sem hozzak haza a ki-
rályt, van eset, hogy élet-nalal
harcot kell harcolni, de ilyen
korülmények között belemenni
a legkényelműbb dolog. Apponyi
azt mondta, hogy a szuverenitas
szemponjabol a detronizacios
torveny nem jelent semmit. *A
mi szuverenitasunk abban van,
hogy egységesek és erősek le-
gyünk. Jobb volt a törvényt
meghozni, mint hogy két nappal
később újabb megalázásnak le-
gyünk kitéve. Végre Palaviciny-
nek ielet, ki azt mondta, hogy a
kormány megérdemli a nemzet
megvetését, mert megszerezte a
kis-entente barátságát, amelyet
még Károlyi Mihály sem akart
megszerezni. Hát sikerült! Ez
tonos érdekiünk. Amit tettem,
azért tettem, hogy megmentsem
et az országot abból a romlás-
ból, amelybe Palavicinyék dön-
tötték volna. (Hosszas taps a
jobboldalon.)*

Elnök szünetet rendel el. A
kisgazdapárt melegen gratulál
Bethlennek.

Szünet után a napirendet ál-
lapították meg. Ülés vége 8 óra
előtt.

Társasági elnökszövegek
Ferdinand Weidmann (Frohner ház)

Szabolcs csak 2 községet kaphat vissza a csehektől

A határkiigazító bizottság
csak lokális kiigazítást en-
gedélyezett

Nyiregyháza, jan. 23. Mikecz
István alispán Szabolcsvármegyei
közigazgatási bizottságá-
nak legutóbbi ülésén a követ-
kező bejelentést tette:

Be kell jelentenem a köziga-
gatási bizottságnak azt az el-
szomorító ténytet, hogy a ma-
gyar-cseh-szlovák határmegál-
lapító bizottság a határ kiigazi-
tására vonatkozó magyar állás-
pont elvetésével kimondotta,
hogy a határkiigazításra vonat-
kozólag a nemzetek szövetségé-
hez nem tesz javaslatot s így
a Csaptól a Batár torkolatáig
terjedő határszakaszon a két
érdekelte fél megegyezése alap-
ján csupán kisebb helyi jelentő-
ségű határkiigazításnak lehet
helye.

A határmegállapító bizottság-
ban Magyarországot képviselő
delegátus megkeresésére január
16-án Vácztól tartott értekez-
leten megjelentvén, a vármegye-
nyeket érdeklő határszakasz
kiigazítására vonatkozólag a
megszabott s fentebb jelzett
irányelvvel figyelemmel, kellően
megindokolva s térképre is át-
vive tettem meg javaslatomat,
amelyet a delegáció a további
tárgyalások alapjául változtatla-
ni el is fogadta.

Javaslatomnak a két érdekelt
fél által elfogadása esetén a
vármegye két virágzó, állás-
ment elszakított községe Eszerny
és Szalóka, ezek határának egy
jelentős része, Mándok és Ti-
szamogyorós község legelői esz-
akoltatnak vissza a vármegyéhez.

BÁLI UJDONSÁGOK
FRANK EDÉNÉ

MERKUR IROGÉP-
VALLALAT. Irogépek, javítások és
szettek rustára. TELEFON-SZÁM 340.

Táncokultura

* *

Harmadik balett-matinéjüket
tartották vasárnap délelőtt a
Csokonai-színházban Percel Ka-
rola növendékei. A matiné a két
előzővel szemben határozott
visszaesést mutatott különböző
okokból. Külső okoknak tekin-
thetjük a program retinetes
hosszuságát, a színpad tulságo-
san nagy méreteit és a szereplő
növédek nagy részének az
eddiggi matinék után szokatlannal
gyenge készülttségét. Ezek azon-
ban csak külső okok, amelyeken
gondosabb rendezés könnyen
segíthetett volna. A tapasztalt
visszaesésnek komolyabb belső
okai vannak, amelyeket sajnál-
lattal kell konstatálnunk.

Az első matinét kitörő öröm-
mel üdvözöltük, mert tudatában
voltunk a művészi tánc jelentő-
ségének a testi és lelki kultúra
harmonikus fejlesztésében, kül-
lönösen leányoknál. Akkor a
biztató kezdet örvendetes gya-
korlati eredménnyel járt, mert
egyik napról a másikra tábora
támadt a művészi táncnak. A
második matiné már a műked-
velésen tulmenő, komoly kriti-
kát is elbiró, egyes növédek-
nél valóságos művészi teljesít-
ményeket is produkált, sikere

azonban olyan materiális am-
biciókat eredményezett, amely-
ek érthetők és megbocsátha-
tók, de csakis a komoly, eset-
leg művészi nivó rovására.

Igy történt, hogy a harmadik
matinét már nem is művészi,
sőt még csak nem is propagan-
da célok hozták létre, hanem
egyszerűen tiszteltetelmű, ér-
thető, de a célnak sokat ártó
materiális okok. Ezeknek a je-
gyében születvén meg a matiné,
megtaláljuk könnyen a vissza-
esés okait.

A szülők, akik gyereklányai-
kat olyasmire tanították, ami
produkálható, természetes hiu-
ságból és szülői büszkeségből
nem sajnálják azokat a ma je-
lentős anyagi áldozatokat, ame-
lyekkel az ilyen matiné szerep-
lőinek stílusos kistaffirozása
jár, szívesen toboroznak néző-
ket is a látványossághoz és ez-
zel olyan alapot teremtenek, a
mely felment a jegyek megvál-
tóival szemben az alól a normá-
lis kötelezettség alól, hogy a
pénzért megfelelő ellenérték is
jár. Ez az egyik ok; a másik
ehhez kapcsolódik és azzal fe-
jezhető ki, hogy ily körülmé-
nyek között nem lényeges a
produkció minősége, elég ha mi-
nél több a produkáló, mert ez
több kosztümöt, több izléses, öt-
letes, finom és drága kosztüm-

jében bájos és herci leánykát
jelent a színpadon és több ér-
deklődőt a nézőtérben.

S e materiális gondolatmen-
tet következménye? A prog-
ram 24 pontból áll, tehát olyan
hatalmas, hogy hónapok gon-
dos és alapos munkájával lenne
csak előkészíthető. Most azon-
ban egy-két hét alatt készítet-
ték elő, a növendékek idejének,
izmainak, idegeinek és ambició-
jának a testi és lelki egészség
és frissesség rovására menő,
fokozott igénybevételével. Ezért
voltak a teljesítmények gyön-
gőbbek, mint várt lehetett vol-
na, a növendékek részéről, de
meg azért is, mert a hatalmas
programot nem bírta ötlettel a
koreografus, három-négy is-
mert balettfigura ösztövére kom-
binációja volt csaknem minden
szám és épen csak a kosztüm
változott, csak az egyes sze-
replők több-kevesebb készsége
különböztette meg az egyes pro-
dukciókat. A színpadok mögöl
alig hallható zene mellékes is
volt, mert a fáradt koreografus
ugyis függetlenítette magát a
zenétől. Tehát még az esetleg
már tényleg elsajátott ügyesség
és készség sem érvényesülhe-
tett, mert a tanító munkájának
érvényesülésére nem adott mó-
dot a koreografus.

Ezekben látjuk a harmadik

matinén tapasztalt visszaesés
okait. Szükségesnek tartottuk
ezek leszögezését, mert a mű-
vészi tánc iránt kezd az érdeklő-
dés egyre inkább fokozódni és
ezt az érdeklődést a helyes
irányba kell terelni, tehát abba
az irányba, hogy a szülők gyer-
mekeik testi és lelki kulturájá-
nak harmonikus fejlesztését lás-
sák egyedül fontosnak és ne az
indokolatlan szerepeltetést a
nyilvánosság előtt. Percel Ka-
rola, ugy halljuk, rövidesen tá-
vozik Debrecenből, ahol rendki-
vüli érdemeket szerzett többek
között a művészi tánc iránti ér-
deklődés felkeltésével is. Ennek
az érdeklődésnek az ő távozá-
sával sem szabad ellankadnia,
sőt még fokozódnia kell, mert
ez az érdeklődés kulturális ér-
ték, de csak akkor, ha abban az
irányban nyilvánul meg, amely
tisztán kulturális. Ha ez sikerül,
akkor maguktól adódnak a ma-
teriális előnyök is.

Mindezek után készséggel
konstatáljuk, hogy a vasárnapi
matiné rendkívül jó siker je-
gyében zajlott le. A növendé-
kek teljes ambícióval igyekez-
tek és méltán megérdemelték a
lelkes tapsokat. Az eddig el-
mondottak alapján komoly ha-
ladást és fejlődést látunk a
mozgásban kellemesen fejlődő
Létay Annienél és az eddig ma-

XV. Benedek pápa meghalt

Róma, jan. 23. (Stefani.) A pápa vasárnap reggel 6 órakor meghalt.

Róma, jan. 23. A pápa vasárnap reggel 5 óra 20 perckor kezdett agonizálni. A halál pontosan 6 órakor állott be.

Róma, jan. 23. (Stefani.) Az elhunyt XV. Benedek pápa arckifejezése teljesen nyugodt, arcvonásai változatlanok. Hétfőn délelőtt 9 órakor szállítják át a holttestet a Szent Péter templomba. Bonomi miniszterelnök a gyász jelül elrendelte, hogy az állam iskolák hétfőn szünetet tartsanak.

Róma, jan. 23. (Wolff.) XV. Benedek pápa legutolsó akaratával meghívta, hogy holttestét főpapi ruhába öltöztetve 3 nap hosszat a trónszéken, azután pedig 2 napon keresztül a Szent Péter templomban állítsák ki. A pápa halála után Gasparri bíboros vette át az ügyek vezetését.

Róma, jan. 23. (Stefani.) A pápa holttestét a pontifikáló ruhába öltöztetve innapi menetben a trónterembe szállították át. A bíbornoki kollégium Gasparri bíbornok államtitkár elnöklésével ülést tartott, hogy tanácskozzék a gyászszertartásról és konklave megtartásáról. A Szent Péter téren óriási embertömeg tartózkodik, az emberek a Szent Péter templomba tudóznak. A gyász jelül csaknem valamennyi színház és mozi zárva van.

Róma, jan. 23. Az ősi hagyomány szerint nyomban a pápa halála után hozzá kellett fogni a Szent Péter-templom kápolnájában a ravatal felállításához. Egyidejűleg Chiari herceg főceremóniamester birtozába vette a Vatikánt, hogy megtegye az előkészületeket a konklavéra.

Hetvenegy kardinális számára kell szállásról gondoskodnia s föl kell építenie a konklavé celláit. Hetvenegy kardinális fog elindulni a világ minden tája felől a Vatikánba, hogy megválassza az új pápát. A hetvenegy bíbornok közül 31 olasz, 5 francia, 3 ír, 1 belga, 3 német, 2 ausztráliai, 6 spanyol, 2 amerikai és 1 magyar.

Zugtak a harangok és tele volt az örökváros gyásszal vasárnap reggel. Miután a bíbornoki kollégium hivatalosan tudomást vett a halálhírről, hagyományos szertartások között belépett a halottas szobába a főkaparás, megállott a pápa holtteste mellett az ágy fejeinél és háromszor nevével szólította a szentatyát.

Amekkor is ügyes, de ezuttal már a nyilvános szereplés jogát is kérdemlő Horti Ilusnál. Báj, kellem és sikk fölösen van a többi növendékben is, de ha névszerint csak egyet említnék meg közülük, a pöttömnyi Noszlopy Évit, ezt is azért tesszük, mert le kívánjuk szögezni, hogy négyéves gyermekek nyilvános szerepeltetése, még ha olyan ennivalóan ügyeskedők is, mint Noszlopy Évi, alapos elvi okokból nem helyesíthető.

Külön meg kell emlékeznünk azonban a balettiskola büszkeségeiről, a „művészképzősökről” Percel Karola értékes működésének ok a látható jelei. Ezuttal az alapfeltegetésünkben említett okokból nagyjában nem mutathattak be haladást, mert táncosaik koreográfiája erre kevés alkalmat adott. Így Kardos Tusi, akit lelkes taps köszöntött, jeleül annak, hogy értékeit jól ismerik, egy banális tánc ötletlensége mellett csak azt mutathatta meg, hogy fiatal kora ellenére meglepően biztos a mozgásban és gesztusaiban, Percel Sári pedig, aki a balett technikai részében teljesen kész táncosnőnek tekintendő, Delibes ismert muzsikájára egyszerűen a balett iskoláját volt kénytelen letáncolni, a legnehezebb figu-

— Nem válaszol. Utódot kell választani — szólott a bíborosok felé fordulva.

Róma, jan. 23. A Vatikánban készülnek a konklavéra. A nagy termet deszkával cellákra osztják a pápaválasztó bíbornokok számára, hogy magukra maradjanak, senkivel ne érintkezhesseken és csak lelkiismeretük szavára hallgassanak. — Hetvenegy szűk cellát fognak deszkákból összeróni. A pápaválasztó kardinálisok megérkezésére határidőt kell szabni. Az utolsó konklavén például az ausztráliaiak már későn jöttek, az amerikaiak pedig éppen akkor, hogy az utolsó szavazásban résztvehettek.

XV. Benedek pápa halála oly váratlanul következett be, hogy a Vatikánban teljes a tájékozatlanság afelől, ki lesz az utód? Minden bizonytalanság lesz, abban megegyeznek a vélemények. Valószínűleg két hét, de talán három is bele fog telni, míg tudatni lehet majd a világnak, hogy ki jutott Szent Péter trónjára. Mihelyt a bíbornokok összegyűlekeztek és a konklá-

rákban is a technikai tudás abszolút bizottságával. Gyöngén megkomponált táncokkal is frenetikus sikert arattak. Rózsa Kató, az élő sikk, a tánc repülő gráciája és Hevesi Tibor, akinél csak egy kis elmélyedés, a hűvös tudásnak a tánc lelki élményeiben való felolvasztása hiányzik, hogy a léritáncos ritkán elérhető „művészi” címre szert tegyen.

Utoljára hagyjuk a matiné fénypontját, sok családás enyhítőjét, Rózsa Lily magakomponálta táncát. Tanulmányt lehetne írni erről a lenyűgöző hatású táncról, mely külsőségeiben a technikai formák tökéletessége, Strauss muzsikájának műnászokig biztos transzponálása volt figurákba, gesztusokba és mimikába, belsőleg azonban sokkal több, maga a tánc lelke, az a művészi lélek, amelynek zene, balett vagy akár ecset és toll is csak eszköz a megvilágításra, lényege a kifejezés szent kényszere, a művészet. Az ifjú művésznőnek nemcsak a matiné lelkes publikuma előtt volt maradandó sikere, de melegen gratulált neki, valamint érdemes mesterének Tapolczay Dezső, a kiváló színházi szakember, a Városi Színház volt igazgatója is.

vét bezárják, hogy megválassza az új pápát, egész Róma népe a Szent Péter térről figyeli a Vatikánban azt a kéményét, a melyből a füstnek fel kell szállania. Ahányszor füst gomolyog elő, annyiszor szavaznak s any

Róma, jan. 23. (Szikratávirat.) A pápa utódjait leginkább Maifil, Bioletti, Gasparri és Ratti bíborosokat emlegetik.

Róma, jan. 23. A kormány tegnap rendkívüli minisztertanácsra ült össze, amelyen a pápa halála következtében teendő intézkedésekről és az utódlás kérdésével foglalkozott.

Róma, jan. 23. Nagy esemény történt tegnap a Vatikánban. Megjelent az olasz királyi kormány képviselőjében Mauri miniszter s elsőnek lépte át a Vatikán küszöbét, mint az egységes Olaszország hivatalos képviselője és felírta nevét a nagy csarnokban kitett ivre-

nyiszor égetik el a szavazólappokat. A választás után az új pápa Szent Péter templomában fogadja a bíborosok és a nép hódolatát, kilenc napra rá pedig a dómban ünnepiesen felszentelik az új pápát.

Kegyeltes aktus volt ez, az olasz kormány teljesítette Benedek pápának azt a leghőbb vágyát, amelyért annyit imádkozott, hogy vajha béke honolna e földön és vajha Olaszországgal is szent lenne a béke, amelynek ő szülötte.

XV. Benedek élete és munkássága

XV. Benedek, családi nevén Giacomo Della Chiesa marchese olasz főúri család sarja. A Della Chiesa család előkelő emíliai családja. A pápa fivére, Della Chiesa márké tagja volt az olasz képviselőháznak, atyja Giuseppe Della Chiesa marchese egyik híve volt Károly Albertnek, anyja, Nughioratti Giovanna hercegnő volt. A fiatal marchese jogi tanulmányokat végzett Genovában s ott lett a jogtudományok tudora 21 éves korában. Élethivatásul a pápai diplomáciát választotta. Eddig nem foglalkozott teológiával, csak jogi és politikai tanulmányainak ért. Szívesen sportolt úgy, hogy egy genovai tennisversenyen bajnokságot is szerzett magának.

Családja döntésére lépett Giacomo marchese a római Capranice-kollégiumba, az olasz nemesség ifjak diplomata-teológiai intézetébe. Tanulmányait kitűnően végezte el és 1878 december 21-én pappá szentelték. Ekkor került a legmagasabb pápai iskolába, az Academia dei Nobili Ecclesiastici, a bíboros diplomatai, a pápai követek előkelő iskolájába.

Az iskola végeztével Rampolla bíboros mellé került, akit mint a nunciatura titkára elkísér madridba, majd vele együtt tér vissza Rómába, amikor Rampolla elnyerte a bíborosi kalapot. Husz évig dolgoznak együtt az Ufficio del Affari Extraordinari-ban, a pápai külügyi hivatalban.

1901-ben már hivatalos helyettese a pápai államtitkárnak s együtt a Santo Ufficio consulusa, a legbefolyásosabb és legtekintélyesebb méltóság az egyházban. 1907-ben szívesen fogadta el a nvugalmas bolognai érseki méltóságot és teljesen visszavonul a pápai udvartól. 1914. május 25-én megkapta a bíborosi kalapot és pár hónap múlva, 1914. szeptember 20-án fejére teszi Szent Péter koronáját.

XV. Benedek magas, karcsú termetű férfi volt. Arca éles, metsző. Csontkereti pápaszeme mögül éles tekintete áthatóan figyelte az embereket. Szívesen gyönyörködött a muzsika. Ugy Rómában, mint Bolognában is ott lehetett látni minden hangversenyen, noha egyébként visszavonult életet élt, úgy Bolognában, mint a Vatikán magányában. Ez a magány azonban nem volt olyan

zárkózott és olyan ellenséges, mint XV. Benedek elődei. XV. Benedek az olasz életből, az olasz arisztokrácia életéből lépett a pápai pályára és kapcsolatait az olasz élettel akkor is fentartotta, amikor a Vatikán falai őrizték. Ő volt az első pápa, aki már nem érezte sértésnek az Egyházállam megszüntetését, sőt ha nem is közvetlenül, de beleszólt az olasz politikába az II Partito Popolare, az olasz néppárt révén, amely valóban az ő politikai nézeteinek volt a szószólója. És az olasz élettel való kapcsolat vagy talán XV. Benedek kiváló diplomáciai képességei többet is használtak az Egyházállamnak, mint elődeiék Olaszországgal szemben tanúsított ellenséges magatartása. Ha meg nem valósult is ugyan, de legalább — először az Egyházállam megszüntetése óta — az ő pápasága alatt felmerült az Egyházállam bizonyos korlátok között leendő helyreállításának terve. A háború alatt felmerült ugyanis az a gondolat, hogy az Egyházállamot helyreállítsanak oly módon, hogy Rómát és a Tiberis partján egy keskeny sávot egészen a tengerig átengednének a pápának. Hogy milyen hasznos és megnyugtató megbeszélés volt az olasz kormány előtt az az enyhülés és megértés, amelyet XV. Benedek hozott Olaszország és az Egyházállam viszonyába, mi sem jellemezheti jobban, mint hogy az olasz királyi diplomácia sem harcolt ez ellen a terv ellen.

XV. Benedek a béke jegyében foglalta el a pápai trónt, mint erős fejű és erélyes diplomata, akinek békét kell hoznia abba a háborúba, amely az egyház leghívebb leányait, Franciaországot és Ausztriát sorakoztatta egymás ellen. Megválasztásában nagy szerepe volt Giolittinak, az olasz békepárt legtekintélyesebb vezérférfiának, akinek lekötöztetettje, Ferratti bíboros, maga is pápaijelölt szintén sokat tett az akkori Della Chiesa érsek pápai trónra juttatása érdekében. — Érdekes, hogy XV. Benedek csak a harmadik szavazásnál lépett az első körbe, amikor megkapta az abszolút többséget. A conklavé első szavazásánál Maifil bíboros kapta a szavazatok relatív többségét. A conklavé megkezdése előtt azonban már volt pártja

XV. Benedeknek, a conclave többsége olyan pontifikátuskor szakot óhajtott, amely visszavezesse a pápaságot a nagy megbékeltetés történelmi feladatahoz és amely ismét megszerze az episkópátusnak a teljes hatalmat.

A pápa trónra lépése után azonnal megkísérelte a béke közvetítését a harcoló felek között 1914 szeptember 19-ikén, XV. Benedek pápaságának hatodik napján tett békekisérletet a háborús évek folyamán több hasonló követte, legfontosabb valamennyi között az 1917 augusztus 13-iki békeajánlat, amelyben a pápa részletesen meg is jelölte azokat a feltételeket, amelyek a béketárgyalások megkezdésére legalkalmasabbnak látott. IV. Károly király és a német császár még az entente válasza előtt feltétel nélkül elfogadta a békeajánlatot, amely Enchaîne-ben már kezdettől visszautasító állást foglalt el, amely főképen Franciaország és Amerika elutasító magatartásán tört meg. Sikertelen kísérletei nem csüggesztették el. Aggódo lélekkel állott a vérző Európa népei között és hallatlan erőfeszítéssel dolgozott a szeretet és a megértés helyreállításán a nagy háború alatt és a nagy összeomlás után. Giacomo Della Chiesa, XV. Benedek, a békepápa emlékét jobban őrzi annál a szobornál, amelyet a békeangyal tiszteletére a San Petró székesegyházban állított, a béke fáradhatatlan munkásának örök hálával tartozó emberiség.

Frigyes főherceg mint panaszos

A budapesti rendőrség közli: Frigyes királyi herceg ifjúsága hivatalosan panaszt tett, hogy e hó 4-én ismeretlen tettes ellopott négy magyar kocsiskabátot öt szarugommbal, öt zsinórozott kocsisnadrágot, továbbá hat kávébarna, 10 fehér lovaglő- és 11 fehér csizmanadrágot, hat kávészínű kabátot, öt ugyanolyan színű mellényt, hat pár szürke posztóból készült lábszárvédőt, két piros-galléros és egy hosszú, fekete-galléros köpenyt, két csikos, két vászongatyát, egy koronagombos frakkot, egy fekete mellényt, egy piroseszikos fekete nadrágot, három pár lovaglő- és egy pár fekete zsinóros kocsisizmát, 14 pár gyapjú félharisnyát, három pár lábszárvédőt és két esőgallért.

Figyeljen az árukra!
és meggyőződik, hogy mindenkinél olcsóbb az

Apolló divatruház
Plac-u. 67. Miklós-u. sarok.

Téli kabát és ruha velonok	K 800-160
Angol blízny-szövetek	600
Finom női ruhaszövetek	300
Zársonok és selymek	250
Pérfi ingek	400
Női ingek	250
Női garnitúrák	450
Vásznak és zsebkönyvek	100
Darabok és fonelek	90
Kötött blazek gyapjuból	800
Kötött kabát-garnitúrák	3000
Kötött sapkák	500
Harisnyák	50

feljebb. — Mindenemü piperecikket egy vételezésben kaphatók.

Andrássyék Szilágyit jelölik elnöknek

Julius 2-án újrol össze kell ülni a Háznak

Budapest, jan. 23. A nemzetgyűlés mai ülése után az Andrássy-párt a parlamentben értekezletet tartott, amely a párt magatartása kérdésében fontos határozatokat hozott. Megállapították, hogy Bethlen mai beszédében nem tett olyan kijelentést, amely alkalmas lehetne a békés megegyezésre, sőt még jobban kiélezte az ellentéteket. Rakovszky István valószínűleg holnap felel Bethlennek. Elhatározta a párt, hogy külön elnökjelöltet állít Szilágyi Lajos személyében. A harcias hangulatban lefolyt gyűlésről a következő kommunikét adták ki:

A keresztény ellenzék ma este megbeszélést tartott, amelyen az a tefogás alakult ki, hogy a többségi pártok kíméletlen és erőszakos diktatúrája mellett, miután a többség a képviselők mentelmi jogát és egyéb kérdéseket is pártszemponyiból kezel, az elnök megválasztására sem tartja alkalmasnak és ezért külön elnökjelöltet állít Szilágyi Lajos személyében.

Bethlen beszédét kinyomatják

Bethlen mai beszéde után a folyosón Mándy Samu azt az ötletet vetette fel, hogy Bethlen beszédét ki kellene plakatirozni az egész országban. Meskó Zoltán erre kijelentette, hogy nemesak kiplakatirozzák, de ki is nyomatiák, hogy a legkisebb tanvára is eljusson. Oriási jelentősége van e beszédnek — mondta Meskó — mert Bethlen a miniszterelnöki székéből kijelentette, hogy a Habsburgok a magyarországon.

Mikor ül össze újból a Ház?

Budapest, jan. 23. Több est lap ma azt írta, hogy a kormány az új választások körülsát július 10-re tervezi. A belügyminiszteriumból vett értesüléink szerint a belügyminiszternek sohasem volt az az álláspontja. Szükséges, hogy a Ház a költségvetés tárgyalása céljából, már július 2-án összeülhessen.

Debreceni Tisza István-Tudományos Társaság

A Tisza-egyetem tanárai még a múlt év november havában elhatározták, hogy Debrecen székhellyel tudományos társaságot fognak felállítani. Ezen határozat következménye gyanánt január 19-én megállapították a „Debreceni Tisza István tudományos társaság” alapszabályait és megalkoták a társaság tiszti karát, melynek kötelessége lesz, hogy az alapszabályok felsőbb jóváhagyásáig terjedő átmeneti idő alatt, a tudomány munkásainak és párlóinak megnyerésével a társaságot a tervezett formában kiépítse.

A debreceni Tisza István tudományos társaság célja: *művelni a tudományt, ápolni a nemzeti irodalmat és művészetet, különös tekintettel a Nagymagyaralföldre, közelebbről a tiszántúli hazarészre, Debrecen városára és környékére, mely területek természeti és társadalmi viszonyainak részletes és tudományos feltárása, valamint feldolgozása, a társaság legsajátosabb feladata;*

az említett terület természeti és társadalmi viszonyaira jellemző adatok összegyűjtése és rendszeres gyűjteményben elhelyezése;

buzdítólag hatni a tudomány munkásaira az előbbi pontok alatt említett célok érdekében; alkalmas eszközök felhasználásával terjeszteni a tudományt, a műveltséget és odahatni, hogy a Nagymagyar alföld s a tiszántúli hazarész a nemzeti lét újáépítésében s feuntartásában az itten rendelkezésre álló szellemi és anyagi erőforrásokhoz képest közreműködjenek.

A társaság tiszti működő és pártoló tagok. Amazok tudományos munkásságuk alapján, ezek a társaság tudományos tevékenységének anyagi és erkölcsi támogatása által lesznek a társaság tagjai. A pártoló tagok: I. pártfogók, kik hat évi

kötelezettséggel évi 100 K pártfogói díj fizetésére köteleztek magukat; 2 örökös pártfogók, akik a 100 K pártfogói díjat 3000 K lefizetésével, vagy jogerős kötelező határozattal örökidőkre biztosítják s végül 3. alapítók, akik a társaság céljaira legalább 10,000 K alapítványt tesznek.

A társaságot már eddig is több törvényhatóság, rendezett-tanácsú város és tudományos s irodalmi kör biztosította támogatásáról Szomias Gusztáv főispán és Déry Frigyes személyében pedig az első alapító tagokat iktathatta a társaság pártolói sorába.

Feltétlen örömmel adunk hírt e tudományos társaság megalakulásáról, amely megfelelő vezetés és irányítás mellett hivatalos lesz arra, hogy a Tiszántul Tudományos Akadémiája legyen. — Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy ez a nagy cél csak egy esetben érhető el, hogy a Tisza István-tudományos társaság valóban Tisza István szellemében fog működni, ami ezáltal annyi jelent, hogy a tudományos célt semmiféle aktuális mellőkeél által elhomályosítani nem engedő. E tekintetben biztos ígéretnek tekinthetjük azt a körülményt, hogy az alapítók és idejelenes vezetők egyike Pokoly József prorektor, aki egyben a társaság elnöke, aki egyben a társaság elnöke, aki egyben a társaság elnöke, aki egyben a társaság elnöke.

— Tisza-kép leleplezés Mátészalkán. Csonkaszalmármegeye átiratban hívta meg a városi tanácsot gróf Tisza István arcképének a megye jelenlegi szék helyén, Mátészalkán január 30-án leendő leleplezésére. A tanács a meghívást köszönettel tudomásul vette.

Gazdagylés a sertés hízítel érdekében

Hatalmas érdeklődés mellett tartotta meg a gazdatársadalom gyűlését ma délelőtt a városban, a közgyűlési termében a sertés hízítel érdekében. Agyűlésen megjelent a Hajdu vármegyei és Debreceni Gazdasági Egyesület majdnem teljes számban, ott voltak a hentesiparosok, de képviselve volt a szomszédos Bihar-, Szabolcs-, Szolnokmegegyék gazdatársadalmá is.

A gyűlést Jóna István, a Debreceni Gazdasági Egyesület elnöke nyitotta meg, üdvözlőlván a tömeges számban megjelent gazdákat. Ezután Váráry József emelkedett szólásra, hogy ismertesse a gazdákkal a gyűlés célját. Hatalmas beszédében kifejtette, hogy a Tiszántul virágzó sertésenyésztése veszélybe került a kivitel elzárásával. A gazdák földjük 30-40%-át fordítják sertésenyésztésre és a kivitel megtiltásával mintegy három milliárd korona veszteséget szenvedtek, amely teljesen elveszett az országra nézve. Nemesak a gazdákat sújtja a kivitel korlátozása, hanem a kisembereket is, akik két-három malacot nevelnek fel néha kölcsönpénzen, hogy egyet megtartva maguknak, a többiből egyéb szükségleteiket fedezhessék. Sújtja azonkívül az ipart és a kereskedelmet is, mert a pénztelen gazdák nem tudnak vásárolni, így pld. a legutóbbi vásáron csak két szekér kelt el, pedig a gazdáknak szükségük lenne szekérre. A gazdák ma hatnyolcezer koronát fizetnek rá egy százötven kilós sertésre. A gazdák teljesen fel fognak hagyni a sertésenyésztéssel és ilyenformán a rendelet egyformán sújtja a gazdát és a fogyasztót is. Ezenkívül válságba döntik Debrecen híres hentesiparát is. Követeli, hogy nyisák meg újból a sertés hízítelt, úgy élő, mint feldolgozott állapotban, de csak a termelők és a legitim kereskedők számára, ne pedig az alkalmi bankaluklatok szedjék le a tejjelt. Az ellátatlanok biztosítását könnyen megoldhatja a kormány, ha szabaddá teszi a tengeri behozatalt.

Ezután Papp Sándor (Nádudvar) terjeszti elő a határozati javaslatot, amelyben javasolja, hogy terjesszen fel a gyűlés memorandumot a kormányhoz, hogy szakítva az eddigi rendszerrel, nyissa meg a kivitelit úgy az élő sertés, mint a feldolgozott termékek számára. — A határozati javaslatot a gyűlés egyhangylag elfogadta.

Dr. Czeglédy Mihály, a Hajdu vármegyei Gazdasági Egyesület elnöke szólalt még fel, majd Eklly József javasolta, hogy a memorandumot népes gazdaküldöttség vigye fel a kormányhoz. Végül dr. Szabó Mihály ismertette a hentesiparosok helyzetét és csatlakozott a hentesek nevében a határozathoz. Ezután a gyűlés véget ért.

Visszatérhetnek Erdélybe a menekültek

A román megszállás alatt levő területekre való visszajutás kérdésében — mint értesülünk lényeges javulás történt. A budapesti román konzulátus január 16-tól kezdve minden héten fogadó napot tart azok számára, akik vissza akarnak költözni a román megszállott területekre.

A románok a visszatérés útjára nagyobb akadályokat nem gördítettek. Minden menekültnek és kiutasítottnak, akik visszaköltözési szándékukat kinyilvánítják, a konzulátus előtt megadják az engedélyt az Erdélybe való visszatérésre. Csak azoknak a menekülteknek tagadják meg ezt a kérésüket, akiket kifejezetten exponált irredenta magatartásuk miatt utasítottak ki a románok.

Értesülésünk szerint a cseh és jugoszláv kormányok egyáltalán nem mutatnak még hajlandóságot sem a visszatelepítésre. — Előreláthatólag e két állammal még huzamosabb tárgyalások fognak folyni, míg ez a kérdés tisztázódik.

A vagonokban selymődő, a megélhetés rettenetes nehézségeivel küzdő menekülteknek — akiknek egyrésze a tapasztalatok szerint, sajnos, apatikusan kényelmes is — nagyjelentőségű a román kormányhoz az elhatározása. De nem közömbös az államnak és a városoknak, köztük nem utolsó sorban Debrecennek sem, ha a menekültek horribilis tehertételén könnyíthetnek.

Amikor az állam 11000 tisztviselőt kénytelen egyelőre elbocsátani, de rövidesen még többet is, amikor a lakásínség túhyomó részben a menekültekkel kapcsolatos, akkor a menekülteknek, az államnak és a városnak közös érdeke, hogy az Erdély felé megnyílt visszaköltözési lehetőséget teljes mértékben kihasználják. Ez az apatikusan kényelem ezzel szemben nem hivatkozhatik hazafias szempontokra sem, mert a hazafias érdek is parancsolólag követeli a menekültek visszaköltözését.

Az entente megfenyegette Károly királyt és Zita királynét

Zita királyné visszatért Madeirára

Páris, jan. 23. A Matin jelenté, hogy a nagykövetek értekezlete a svájci szövetségi kormány közvetítésével Zita királynénak jegyzőket nyújtott át, amelyet Cambon irt alá. A jegyzék a következőket mondja: Értesítést nyertünk, hogy Zita királynénak az a szándéka, hogy svájci útját a monarchia helyreállítására irányuló törv véghezvitelére használja fel. A nagykövetek értekezlete ezért szükségesnek tartja, hogy Károly királyt és Zita királynét az ily cselekmény komolyabb következményeire figyelmeztesse. A nagykövetek értekezlete a következő határozatokat hozta: Zita királynénak semmi szín alatt sem szabad január 31-én túl Svájcban maradnia. Abban az esetben, ha Károly király, vagy Zita királyné restauráció, vagy régensség felállítását kísérlné a Habsburg-ház valamelyik tagja javára, vagy ha Károly király a számára kijelölt tar-

tózkodási helyet elhagyná, vagy ilyen természetű kísérletet tenné, a főhatalmak kénytelenek volnának, mindkét szuverén egyik legtovább eső szigetre internálni, ahol szigorú őrizet alá kerülnének.

Genf, jan. 23. (Svájci Távirati Iroda.) Zita királyné tegnap elutazott Svájcból. Gyermekét követni fogják őt Madeira szigetére.

Páris, jan. 23. (Havas.) A Petit Parisien jelenti Bordeauxból, hogy Zita királyné tegnap este oda érkezett és ma délután tovább utazik Madridba.

Páris, jan. 23. A Matin jelenti, hogy Zita királynénak, aki Zürichből Genien keresztül egyenesen Lyonba utazott, a nagykövetek tanácsa közbelépésére nem adták meg az engedélyt, hogy két napig Párisban tartózkodhassék. A királyné a Bourbon-Pármái herceg kíséretében éjféltájban érkezett Lyonba, a honnan ma tovább utazik.

Lloyd George Európa békéjét várja Genuától

London, jan. 23. Lloyd George a nemzeti liberálisok konferenciáján ma tartotta meg nagy beszédét. A problémát, mellyel Nagybritánia és az egész világ szemben találja magát, egy mondatban lehet összefoglalni: A nemzetközi bizalom helyreállítása. A nemzetközi bizalom alapja a nemzetközi kereskedelmi hitel, amely nélkül nincs kereskedelem, kereskedelem nélkül pedig a népeknek nincs megélhetése. Terheink elviselhetetlenné válnak. A csőd merev a világ arcába, ha nem kezdenek akcióra, még pedig nemzetközi akcióra s nemcsak egy ország lét akéiához, hanem valamennyi. A békének szilárd alapja, a valamennyi nép közt uralkodó egyetértésen kell alapulnia. Minél kevésbé avatkoznak bele a kormányok a kereskedelembé, annál jobb. Mi a zászlónkra azt írjuk: *békesség a földön és jóakarát az emberekkel szemben.* A legtöbb vizsály a gyanakvás következtében támad, amelyet az okos ember esze küszöböl ki. Washingtonban ezt elérték és még sokkal többet lehet várni.

Genuában most konferencia lesz. Sok tekintetben a legnagyobb nemzetközi konferencia, amelyet valaha tartottak. Európa nemzeteit különbség nélkül meghívták a részvételre. Meghívták őket, mert véget akarnak vetni azoknak a zartós háborús híreknek, amelyek a nemzetközi gazdasági élet szempontjából pontosan olyan rosszak, mint a háború. Ha valamennyi nemzet államférfiai úgy mennek a genoui konferenciára, hogy el vannak szánva, hogy minden tőle telhető megtegyenek és ha el vannak szánva a gyanakvás eloszlatására és arra, hogy segítsenek és ne akadályozzanak, úgy a konferencia eredménye egy jó békepaktum lesz. Béke nélkül nincs takarékoság. Ezért szándékosan tették a konferencia programjába első helyre Európa békéjének megteremté-

sét. Amerika és Oroszország, a melyek tudni nem akarnak a népszövetségről, szükséges, hogy a genoui konferencián képviselve legyenek, ha békét akarunk teremteni s a világszövetséget helyre akarjuk állítani. A washingtoni konferencia meghozta a békét a Nyugaton. A genoui remélhetőleg meghozza Kelet békéjét.

Páris, jan. 23. A Matin jelentése szerint a francia kormány azt kívánja az angol kormánytól, hogy a védelmi szerződést ne 10, hanem 25 évre kössék meg.

Poincaré új kabinetet szervez.

London, jan. 23. Az Exchange párisi értesítése szerint Poincaré újraszervezi kabinetjét.

Újabb entente követelés Magyarországtól.

Páris, jan. 23. A nagykövetek konferenciája elhatározta, hogy lépéseket tesz a magyar kormánytól a trianoni szerződés katonai záradékának szemellett tartására, ügyfelemmel a katonai szolgálati kötelezettség megszüntetésére.

Nyiregyháza 2 képviselőt választ. Jól értesült helyen azt az információt kapta a „Nyirevidék”, hogy Nyiregyháza két képviselőt fog a parlamentbe küldeni. A várost két kerületre, egy külön tanyai és egy másik, belső városi kerületre osztják. A mintegy negyvennyolc tanyából álló külső kerület így is tekintélyes számú szavazattal küldi be képviselőjét, míg a belső városi iparos, kereskedő és lateimer lakosság a maga sajátos érdekei és elvei alapján külön képviselőt küld a nemzetgyűlésbe.

230 újonc Debreczenből. A nemzeti hadsereg most folyó toborzása alatt Debreczenben 230 újonc jelentkezett az átalakuló magyar hadseregbe.

DOLLÁR 4: mindenféle idegen pénzt a legdrágábban vásárol, idegen kifizetéseket legelőnyösebben eszközi RANKA bankroda, Dégentid-tér 6. Telefon 20.

A budapesti tőzsde

Zürichi zárlat: 0.75.

Értéktőzsde. A mai tőzsde irányzata nem volt egységes. Az árfolyamok javarésze a pénteki árszinten mozogtak. Egyes részvények 50—100 koronával emelkedtek. A tőzsdeidő második felében a valutapiac élénkebb és szilárdabb irányzatának hatása alatt javultak az árfolyamok. Közvetlen zárlatok ismét alacsonyabb árfolyamok kerültek felszínre. Árak:

Magyar Hitel 1840—900, Osztrák Hitel 680—730, Jelzálogbank 315—20, Leszámitoló 750—60, Hazai bank 630—40, Angol-magyar 735—30, Magyar-olasz 300, Ált. takarékné 1000, Pesti hazai 24750—3250, Borsod-Miskolci 3600—625, Concordia 2350—425, Bpesti gőzm., 5950, Güzella 2525, Hungária 2675—725, Viktória 7950—8000, Beocsini 6350—400, Bánya és kohó 5350, Drasche 3725—700, Ált. Kőszén 10700—925, Salgó 5400—600, Urkányi 6100—150, Ganz-Danub. 34500—5000, Rima 2165—10, M. Acél 2600, Schlick 1065—110, Lipták 544—56, Brassói 4200—325, Hazai Iatern. 2250, Nacsi 18600—19000, Liehtig 690—50, Magyar erdő 875, Országos Iatern. 1080—100, Spódiuni 2650—700, Kletild 3300—400, Karton 2450, Izzó 5750—825, Papír 2900—950, Cukor 18000—9300, Lámpa 2900—850, Östermelő 700—775, Gummi 2675—925, Telefon 4100, Adria 6100—400, Atlantica 2725—675, Közuti 980—1005, Déli vasut 1540—700, Levante 6500—400, Államvasut 4850—5075, Trust 200—1975.

A valutapiacra a forgalom nagyobb arányokat öltött. Különösen emelkedtek a dollár és a szokol. A szokol zürichi áremelkedését német vásárlásokkal hozzák összefüggésbe és ennek tulajdoniát az itteni nagyobb áremelkedéseket is. Árak:

Napoleon 2690—2680, Font 3090—3100, Dollár 704—730, Francia frank 5600—6075, Márka 353—361, Lira 3025—3125, Romanov 65—62, Lei 519—545, Szokol 1315—1372, Svájci frank 13550—13900, Kor.-dinár 910—955, Bécsi 8 hétényolcad—8, Lengyel márka 20 és fél—21 és háromnegyed.

Az utótőzsde üzletelen, lanyhuló irányzatú. Államvasut 4700, Magyar Hitel 1860, Rima 2100, Salgó 5425, Déli vasut 1600, Orsz. fa 1095, Lipták 545, Izzó 5825, Gummi 2125, Telefon 4200, Ált. Kőszén 200, Bánya és Kohó 5250. — A valutapiac üzletelen. Dollár 723, márka 359—360, szokol 1375—1385, osztrák ezres 7 és háromnegyed, tízezres 7 és egy-negyed, lei 531, dinár 930, lira 3075, francia frank 5950, svájci frank 139—140, font 3050.

Esti magánforgalom

Este 8 órakor jelentik: A délutáni forgalom lanyhán indult, később azonban az üzlet megerősödött. Dollár 700—710, márka 350—355, szokol 1340—1375, lei 520—538, osztrák korona 7 és háromnegyed, Berlin 347 és fél—352 és fél, Páris 58, Milano 303 és háromnegyed, Prága 1347 és fél—1352 és fél, Svájc 138—139, Wien 7.

Zürichi devizák:

Zürich, jan. 23. (Zárlat.) Berlin 257 és fél, Newyork 515, Milano 2240, Prága 940, Budapest 75, Holland 187 és fél, London 2167, Páris 4150, Zágráb 175, Varsó 15, Bécs 15, osztrák bélyegzett 8.

Terménytőzsde.

A terménytőzsdén az irányzat barátságosabb. A buza szilárd a tengeri nyugodt. A malmok még nem vásárolnak. Hivatalos árak: Buza tiszavidéki 79 kgr-os 2250—75, egyéb 2250—65, rozs 1475—1500, takarmány árpa 1750—1800, sörárpa 1800—50, köles 1450—550, zab 1560—1600, tengeri 2125—50, repace 26—27, korpa 1140—60.

Előfordult kötések: Buza 2 vagon 2260, egy vagon 2250, rozs egy vagon 1475, árpa 10 vagon 1800, zab egy vagon 1550 valamennyi ab állomás, tengeri 3 vagon 2200 márciusra, 150 mázsa 2110, egy vagon 2110 ab állomás, korpa 3 vagon 1150 ab Budapest.

FEBRUÁR
12
VASÁRNAP

A
DEBRECENI NYOMDÁSOK
ÁLARCOS
BÁLJA
a Margit-fürdő
disztermében.
Kellemesen lütye! Kitűnő zene!

Megalakult a Debreceni Gyorsírók Köre

Tegnap délelőtt tartották a debreczeni gyorsírók alakuló közgyűlésüket a kollégium kistanácssterijében számos érdeklődő jelenlétében. Az alakuló közgyűlést dr Erdős Károly nyitotta meg és vázolván a gyorsírás fontosságát, annak előmozdítására tömörülésre hívta fel a jelenvoltakat. Kegyelettel emlékeztetve meg a nemrég elhunyt dr Beregi Nagy Sándorról, a leglelkesebb gyorsírók egyikeről, felolvasta dr Baltazár Dezső püspök követhető levelét:

Orvosi tilalom áll előttem akadályul, hogy mai gyűléseken megjelenjek. Nagyon fáj, hogy köztetek nem lehetek és közre nem működhetem a gyorsírás ügyének elővitelében, amely kultúrális ügyet ma is fiússágom idejéből átvevő buzgósággal istápolok. Isten áldása legyen mindnyájatokon. Reám a továbbiakban számíthatok.

Szeretettel igaz híved

dr Baltazár Dezső.

A megnyitó beszéd után a közgyűlés kimondta a megalakulás szükségességét és a követhető tisztikart választotta meg. Elnökök: Ady Lajos tankezelő főigazgató, ügyvezető alelnök: dr Erdős Károly lelkesítő intézeti igazgató, II-od alelnök: Zöld József tb. tanácsnok, okl. gyorsírás-tanár, főtitkár: Ferenczy Károly MTI szerkesztő, titkár: Székely András János MTI munkatárs, jegyző: Barcza Zoltán MTI munkatárs, pénztáros: Némethy Jenő tanár, könyvtáros: özv. Ardó Miklósné okl. gyorsírás-tanár, számvizsgáló: Prak Georgina postai kezelő, dr Szabó Ferenc ügyvéd, Mórva Ferenc ügyvéd. Választmányi tagok: dr Csáthy Dezső ügyvéd, dr Csige Sándor rendőrfogalmazó, dr Kuthy Sándor ügyvéd, Komlóssy Pál rendőrtanácsnok, dr Antal Sándor ügyvéd, László Béla tanár, L. Loránt József szerkesztő, Török Péter tanár, Vass Károly tb. tanácsnok, Gál Erzsébet.

A Debreczeni Független Újság szerkesztősége azon szoros kapcsolatot méltányolva, mely a modern újságírást a gyorsírásról fűzi, 500 koronával alapító tagnak lépett be az új egyesületbe.

Meghosszabbították a zárórát. Megirtuk már, hogy a belügyminiszter tegnapelőtt kelt rendeletével az éjfél zárórát éjfélután két órában állapította meg. A rendelet tegnap érkezett meg a debreczeni államrendőrséghez. A zárórameg hosszabbításán kívül a rendelet azt a megszorítást is tartalmazza, hogy a nyilvános helyeken, mint kávéházak, vendéglők éjfél után zenélni nem szabad. A zárórameg hosszabbítás ma már életbe is lépett.

Tormay Cecile bujdosó könyvének II. kötete megjelent. Kapható Hegedűs és Sándor rt. könyvkereskedésében.

Beniczky súlyosan megsebesítette Gömböst

Budapest, jan. 23. Vasárnap délelőtt 10 órakor folyt le Beniczky és Gömbös kardpárbaja. A párbajt Windischgraetz herceg vezette.

A felállás után nyomban Gömbös Gyula támadott, de Beniczky a támadást kivédte. A második összecsapás alkalmával ismét Gömbös volt a támadó. Beniczky újból kivédte a táma-

dást, majd *riposzttal megsebesítette Gömbös homlokának bal oldalát.*

Az orvosok megállapították, hogy a vágás három-négy centiméter hosszú és a csonthátyáig terjed, minek folytán a segédek kimondták a harc képzetelenséget. *A felek nem békültek ki.*

HIREK

Meghalt az első aradi véreana leánya. Badaconyban meghalt meg 80 éves korában Pölsenberg Arthur tábornoknak, az első aradi véreana leánya lovag Faikhs Gedoné, született Pölsenberg-Pöhl Heléna. Az elhunyt matrónában lovag Faikhs ezredes nagynénjét gyászolja.

A Csokonai-kör Géresi Kálmán sírjánál. Ma, január 23-án múlt egy éve, hogy Géresi Kálmán, a Csokonai-kör nagydíjazott elnöke elhunyt. A kör vezetősége az évforduló alkalmából fölkereste Géresi Kálmán sírját és ott dr Pap Károly ügyvezető alelnök néhány kegyeletes szó kíséretében pár szál virágot tűzött az egyszerű fejfához. A kegyeletes megemlékezésben részt vettek az alelnökön kívül dr Kardos Albert főtitkár, dr Sz. Kun Béla, dr Pápay József és Zoltai Lajos választmányi tagok.

A Világ egy hónapig terjeszthető. A belügyminiszter Az Est című napilapnak véglegesen a Világ című napilapnak egy hónapi időtartamra az országos terjesztésre az engedélyt megadta.

Felvételek a forgalmi adóhivatalhoz. Debreczen sz. kir. város az általános forgalmi adó kezelésére külön hivatalt állít fel. A szervezendő hivatalhoz havi 2500 korona fizetés és a várost illető részesedés évi összege egynegyed százalékának megfelelő, de legalább évi 15000 koronát tevő jutalékból álló javadalmazás mellett 12 egyént vesz fel. Ezen állásokra pályázni akarókat felhívja a polgármesteri hivatal, hogy kérvényüket f. hó 30-ig adják be. A pályázati kérvényben eddigi foglalkozásukat a pályázók igazolni tartoznak. — Alkalmazásra csak azok számíthatnak, akik legalább középszintű érettségi bizonyítvánnyal rendelkeznek. A kereskedelmi könyvelésben jártasak előnyben részesülnek. A meg nem felelő alkalmazottak egy havi felmondással elbocsáthatók.

Huszmillió bank Hajdudorogon. A görög katolikus egyház vezetősége azzal a tervvel foglalkozik, hogy Hajdudorogon 20 millió K alaptőkével egy nagy pénzintézetet alapít.

A villamos vonalak kibővítése. Rimanóczy Béla műszaki tanácsos táviratilag értesítette a városi tanácsot, hogy a Helyi Vasúttal a villamos vonalak kibővítése céljából folytatandó tárgyalásokra Debreczenbe érkezik. Rimanóczy tanácsos a város kérésére, mint szakértő vesz részt a tárgyalásokon.

A felvirágozott jóvátételi bizottság. A december 30-án Debreczenben járt jóvátételi bizottsággal a bizottság tagjainak feleségei is meglátogatták Debreczent. Csóka Sámuel polgármesterhelyettes virágsorokkal kedveskedett az entente hölgyeknek s amint a városi tanácshoz benyújtott számla igazolja, ez a kedveskedés 600 koronába került. Vajon be fog-e ez számítani a jóvátételbe?

Piacérbál. Sággy Lajos rendőrfőtanácsos, a debreczeni államrendőrség vezetője védnöksége alatt a debreczeni piacérek tudózatatóriumok alapjára művészestílyel egybekötött zártkörű táncestélyt rendeznek február 2-án, csütörtökön este az „Arany Bika” dísztermében fél 9 órai kezdettel.

Szappankészlet értékesítése a katonaságnál. A katonai élelmezési raktárnál Debreczenben kb. 2000 kg. mosdásra is alkalmas mosószappan kerül eladásra. A szappankészlet naponta 8-2 óra között megtekinthető. Az írásbeli ajánlat a debreczeni katonai élelmezési raktárhoz 1922 január hó 31-ig nyújtandó be.

Új iparengedélyek. A városi tanács a következő új iparengedélyeket adta ki: Fried nővérek női szabóipar 300, Csóka Józsefné szatócipar és élelmiszerkereskedés 100. Nagy Lajos azbeszt, padlóbetonkészítő és parkettisztító ipar 300. Ötvös Józsefné zöldség, főzelék és tejtermék kereskedés 500, Taricska Dánielné új és ócska ruha-kereskedés 300, Ecetgyár rt. ecet és ezzel kapcsolatos termékek gyártása és árusítása 500, özv. Bakos Gyuláné fényképészipar 100, Tóth Józsefné élő baromfi és tojáskereskedés 500, Hampel Jenő üveg- és porcellánkereskedés 500, Bervenker Henrik órák és látszerész ipar 300, ifj. Kulcsár János fuvaros 100 koronáért.

Meányi ideig tartott a román megszállás? A máv. helyhatósági bizonyítványt kért a városi tanácstól arról, hogy mennyi ideig tartott a román megszállás. A tanács kiadta a bizonyítványt, amely szerint 1919 április 23-tól 1920 március 11-ig tartották megszállva az oláh hadak Debreczent. Így bizonyítványban nem is tetszik olyan soknak. Bezzeg hosszú és nehéz volt végigszenvedni!

Grófból korezmáros. Kolozsvárról jelentik, hogy a kolozsvári régi városháza épületnek egyik bolthelyiségében gróf Teleki Ádám, a kolozsvári magyar társadalom vezető egyénisége, bodegát nyitott.

Szükségslakások a honvédsapattórházban. A nagy havazások folytán egymásután omolának össze az évek óta tatarozatlan házak és egyre növekszik azok száma, akiket az életveszélyes házakból ki kell költöztetni. A városi tanács ma tárgyalt a szükségslakásokról, ahová ezeket a hajléktalanná váltakat helyezik el. A mérnöki hivatal tervezete szerint a honvédsapattórház földszintje legalkalmasabb szükségslakások eljaira, mert ott 608,834 koronára költséggel 28 egyszobakonyhás lakást lehetne a kiltatottaknak rendelkezésére bocsátani. A tanács elrendelte az átépítést, amely a közgyűlés által szükségslakásokra szánt 650,000 koronában talál fedezetet.

A Debreczeni Székely Társaság vasárnap folytatta propaganda előadásorozatát nagyszámú hallgatóság jelenlétében. Az előadást az új magyar adótörvényekről Berecky Zsigmond p. ú. titkár tartotta. Érdekes fejtegetésében az adók életbeléptetésének okát és gazdasági életünkre való hatását adta elő, kiemelve azt, hogy gazdasági életünk teljes helyreállítása csak akkor remélhető, ha az ország területi épsége is helyre lesz állítva. Az Iparos Dalegylet talán még nagyobb sikert aratott tízes magyar dalok előadásával, mint a megnyitó matinén. Lakner Lili szavalata, ki Sik Sándor „Kuruc tábori dal” című költeményét adta elő, nagy tetszést és sok tapsot váltott ki a hallgatóságból. A január 29-iki propaganda előadásán Bodor Gyula miniszteri tanácsos fog előadni „A Kárpátok elvesztésének jelentősége közgazdasági életünkre” címen.

Gepriüfte deutsche Lehrerin erteilt Stunden in Deutsch für Kinder und Erwachsene, zu billigen Preise. E. Schimek, Várutca 11.

Az agy működése szoros összefüggésben áll a bélműködéssel. Tartsuk tehát beleink működését rendben, mit a Hunyadi János víz használata által könnyen elérünk.

Vitézségi érmes volt katonák temetése. A honvédelmi miniszter rendeletet adott ki, hogy azon polgári halottak, kiket a háboruban vitézségi éremmel tüntettek ki, katonai pompával is eltemethetők, ha az elhunyt hozzátartozója ezt a temetés előtt 24 órával a katonai parancsnokságnál kérelmezi.

Forgalmi adó vezetéséhez szükséges pénztárkönyvek mindenféle nagyság és vastagságban hitelesítve is beszerezhetők Hegedűs és Sándor Irodalmi és Nyomdai Részvénnytársaság papírkereskedésében Piac-utca 34.

Sárcipők női, férfi, gyermek óriási választékban és férfi hócipők legolcsóbb gyári árak Linoleum áruházban, Ferencz József-ut 58. Megyeháza mellett

Die Dame január utolsó száma megjelent. Kapható Hegedűs és Sándor r.-t. könyvkereskedésében, Piac-u. 34.

Köztestviselők részére kedvezményes fűrdőjegy 21 koronára a Margit-fürdőben.

Csal...
vezmény...
hatók a...
táranál.

Fló...
lesztés...
kat, m...
Prüll fog...

Gy...
jesen jár...
sünk. H...
dalmi és...
saság. P...

Viz...
fűrdőben.

Kes...
kák, haj...
szvettre...
dísne...
Simonffy...

KEDD: L...
SZERDA: ...
CSÜTÖRT...
PARDON...
PENTEK: ...
don fens...

Emeric...
Örvende...
híret kö...
zongora...
mestere...

segeivel...
hírt és d...
eyar mű...
Pál, leg...
látogat...

európai...
elismert...
nyörköd...
lünk, E...

második...
fog első...
közönsé...
tanulmá...
dig mint...

nyövend...
nyára v...
mert kit...
idegenb...
szet leg...
magát o...
számott...

Emerich...
mas eg...
dolkodó...

Vég...
sietve h...
tékekke...
a körm...
utána b...

Ma...
és lo ti...
élesztet...
forgatta...

Eu...
laiva.

Elk...
időben...
ma is l...
a homl...
gákba l...

Eu...
át félk...

Eu...
a hajac...
Vo...

Me...
asszon...
késült...
vassal...

zsa a t...
El...

Jó...

— **Családi bérletek és kedvezményes fürdő-jegyek váltakozó a Margit-fürdő pénztáránál.**

— **Előnyös feltételekkel, törlesztésre is készít fogkoronákat, műfogakat, töméseket Brill fogműterme, Piac-u. 72.**

— **Gyors- és gépirásban teljesen jártas kisasszonyt keresünk. Hegedűs és Sándor irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Piac-utca 34. sz.**

— **Vizgyógyintézet a Margit-fürdőben.**

— **Kesztyűk, harisnyák, sapkák, hajszallagok, főkötők, babszvetterek, babruhák dr. Hegedűsné Gyermekdivatüzében, Simonffy-utca 2. alatt.**

SZÍNHÁZ.

MŰSOR:

REDD: Lili, B) bérlet.
SZERDA: Vörös talár, C) bérlet.
CSÜTÖRTÖK: Pillangó kisasszony, Pardon fenség, Csókvásár, A) bérlet.
PÉNTEK: Pillangó kisasszony, Pardon fenség, Csókvásár, B) bérlet.

Emerich Pál Debreczenben. Örvendetes művészi esemény hírét közölhetjük. A modern zongoraművészet egyik jeles mestere, aki rendkívüli képességeivel mindenneműt külföldön hírt és dicsőséget szerzett a magyar művészetnek, Emerich Pál, legközelebb hozzánk is el látogat, hogy tüneményes, az európai sajtó által egyhangulag elismert művészetében gyönyörködhesünk. Mint értesülünk, Emerich Pál február második felében a Zenedében fog először játszani a debreceni közönség előtt, e városban, hol tanulmányait folytatta, még pedig mint az ősi kollégium kiváló növendéke. Azóta nevét szárnyára vette a hír és méltán, mert kitűnő hazánkia messze idegenben a zenei előadóművészet legjobbjai közé küzdötte fel magát oly kvalitásaival, melyek számottevők a művészetben. Emerich Pált komoly, tartalmas egyénisége inkább a gondolkodó, tépelődő játékosok so-

rába utalja és nem azok közé, kik mindenütt és mindenben csak a külső, csillogó fényt keresik mely elkápráztat. Bizonyos, hogy a technikája rendkívüli és magával ragadó, de ő ezt, nagyon helyesen, csak eszköznek tekinti a legnagyobb zenei nehézségek legyőzésére, hogy ezeken át a legnagyobb zenei szükségek mélyére hatolhasson. Előszertettel játsza Beethoven utolsó szonátáit és a Hammerkloviacs-sonátát, melyek oly mély értelmezést követelnek; ezeken kívül főleg Bach, meg ennek modern apostola, Reger a kedvencei, akik a zenei gondolatok egész világát tárják elénk. Egyebekben Emerich Pál rendkívül érdekes. Debreczenben ritkán hallható műsorral fog közönségünk előtt debütálni, mely bizonyára meg fogja ragadni az alkalmat, hogy a nagy művészt kitűnő hírnévhez méltóan fogadja.

Színházi irada hírei:

Kedden B) 30. bérletben Lili kerül színpadra Helvi, Szigeti, Szalma felléptével.

Csütörtökön kerül Márkus Károly egyfelvonásos darabja, a **Pardon fenség** bemutatásra. — Márkus Károly ki mögött már 8 évi írói múlt áll, ezen darabjával lép először a nyilvánosság elé. A darabban fellépnek Kardoss Géza, Helvi és Rubinyi Tibor.

Amor a kormányon, játék a szerelem körül című kiváló film-újdonosság van műsoron a Vigaszínház-mozgóban. A főszerepet Ossi Oswald és Jakob Tiedtke játsszák.

Lóth Ila filmet, Sátán zsebkendőjét mutatja be csütörtökön a Vigaszínház-mozgó.

Századok legendái (fejezet a Sátán naplójából) hat felvonásban, a Nodisk-filmgyár remekét — Carlo Wieth és Clara Wieth főszereplésével ma utoljára mutatja be az Apolló.

Páris gyermekei III. rész holnap az Apollóban.

SPORT.

A DTE negyedik teadélutánja. Vasárnap folytatta a DTE nagy sikerű teadélutánjának sorozatát, amelyen az érdeklődés oly óriási volt, hogy az agilis vezetőségnek hatalmas munkát kellett kifejtetni az elhelyezések érdekében. Rövid, de sikerült kabaré is tarkította a délutánt, amelyen nagyon tetszett a közönségnek a Herskovits Csike által behizelgően énekelt két műdal; a hegedűkíséretet Popper Kálmán látta el ügyesen. Kun Béla hegedűszólójával zajos sikert aratott. Külön ki kell emelnünk a műsorból Mózses Arthur nagyszerű aktuális strófáit, melyeket ismét Horvát Endre énekelt el. Műsor után táncra perdült a fiatalosság. — Vasárnap a teadélutánt megismétlik.

A DTE vigalmi bizottsága január 26-án, csütörtökön este fél 9-kor ülést tart a Royal-kávéház klubhelyiségében. Fontos ügyek megbeszélésére való tekintettel mindenki megjelenésére okvetlenül számítunk.

A DKASE korcsolyapályája vasárnap este kedvező hideg időjárás következtében újra fel lett öntve s minthogy az öntés ismét kitűnően sikerült, a korcsolyázóknak mai naptól kezdve kifogástalan jó jég áll rendelkezésére. A jégpálya este 9-ig nyitva. Bejárat Arany János-utca 5. alatt.

Balla (Bergmann) Zoltán visszatért a DTE-be. Balla, a DTE-nek volt békebeli játékos, ki 7 évig volt orosz fogságban, visszatért anyaegyesületébe. — Balla a fogságban is állandóan futballozott és pedig nem kisebb nevű játékosokkal, mint Késmárky (BTC) egykori magyar válogatott centeresatárral. Bár formáját még nem ismerjük, mégis hisszük, hogy vele a DTE gyenge csatársora megerősödik.

A DTE zenekara alakulóban. Felhívjuk Lénárt László, Popper Kálmán, Kun Béla, Kupfer Béla, Friedmann J., Klein J., Sebők L., Herskovits Miklós, továbbá mindazon DTE tagokat, kik az egyesület zenekarában részt venni óhajtanak, hogy kedden, január 24-én este fél 8-kor a DTE Royal-kávéházbeli klubhelyiségében, kiki saját hangszerével, okvetlenül megjelenni sziveskedjenek.

Nussbaum Jenő, a DTE volt futball szakosztályi elnöke a birkozók kapacitálására hajlandó a birkozó szakosztály elnökségét elvállalni. Vele a birkozó szakosztály adminisztratív vezetősége lényegesen megerősödött.

A DKASE választmánya szerdán este fél 8 órakor, a vigalmi bizottság és a műkedvelő zenekar 7 órakor ülést tart. A fontos tárgyra való tekintettel pontos és teljes számban való megjelenés kéretik. Titkár.

Ping-pong a DTE-ben. A nagy lendületet vett ping-pong játék felszerelés hiányában utóbbi időben kissé engedett iramból. Mivel most már felszerelés, lapda stb. rendelkezésükre áll a tagoknak, így a játékot most már továbbra is rendszeresen folytathatják.

Kereszturi elment, Sipos hazajött. Megemlékeztünk róla, hogy Kereszturi János, a KASE játékos távozni készül Debreczenből. Ugy látszik, hogy Kereszturi elhatározása végleges volt, mert tegnap Romániába szóló utlevéllel zsebében elhagyta Debreczent, ahol annyi sikernek, de sok meghurcoltatásnak és büntetésnek is volt részese. Kereszturi távozása a DKASE-ra nézve igen nagy veszteség lenne, ha nem tudná pótolni. Most azonban Sipos felszerelésével a DKASE abban a szerencsés helyzetben van, hogy könnyen pótolja hűtlenné vált játékosát.

A DTE ma téli tréninget tart a Péterfia-utcai tornacsarnokban.

A C H N O.

— Regény. —

(45)

Írta: SZBKULA JENŐ.

Végigdől a kereveten. Két rabszolganő sietve hozta a dobozt a ráspolyokkal és a festékekkel és a vaspálcikákkal. Megesizolták a körmeit, hogy csillogóbbak legyenek s utána befestették azokat pirosító irral.

Majd leült egy háromlábú székre. Caieta és Io tükröt tartott eléje, Titania a tüzet élesztette és Lethaea a hajszító pálcikákat forgatta a kezében.

Eurydice az ezüst fésűkkel volt elfoglalva.

Elkészítették a hajkét, ahogy abban az időben az akvinkumi nők viselték, ahogy még ma is látni a sarköveken: magasra fölfésülve a homlokból és elválasztva és hullámos csigákba kisütve. Aranylő szallaggal kötötték át félköralakban.

Eurydice tréfálkozva mondotta:

— Mikor fodorítják ki görbe lándzsával a hajadat?

Volumnia elsápadt.

Megértette a célzást. Az ösöknél a menyasszony haját sütötték ki így, erre a célra készült meggörbitett és lándzsaalakú sütővassal, — az esküvő előtti éjszakán. A lándzsa a férj hatalmát jelképezte.

Elszomorodott.

— Nem megyek én férjhez soha. Jó kedve nem is tért többé vissza.

— Öltözködni akarok. — mondotta kedvetlenül.

Hozták a ruhákat. Könnyű halványzöld tunikát, amelyre ezüst fonalakból pálmalevelek voltak hímelve, e fölé jött az áttetsző peplon, könnyű fátolszövet, vesztrisz meliteusis, majd feladták rá a chlamyst, melynek ujjai aranylő díszítésekkel voltak kivarrrva: derekára övet csatoltak, közepén vérpis kámeával, amelyben vörös jarpizból kifaragva Marsyas arcképe volt látható.

Piros szandáljait, melyeket drágakő gemmák ékesítettek. Két rabszolganő segítette föl lázas sietéssel. Nyakán fölkapcsolták a nyakgyűrűt, a torqcest, (a pannoniai nők kiváltságos ékszer) vert aranyból. Vállai fölött a köpenyt ezüst fibulákkal csatolták össze. Gyöngyláncát, amely három sorban csüngött alá a keble fölött, eligazitották a chlanis alatt. Hajkét aranyhálával borították be. (Finom, fátolszerű aranyfonalakból volt ez a háló, ahogy ma is viselik estélyeken és bálban, hasonló ahhoz, amelyet ma is őriznek az akvinkumi muzeumban üveg alatt s amelyet egy római nő sírjában találtak.)

Majd újra elébe tartották a tükröt.

Mosolygott.

Kilépett a szabad levegőre. A perisztílium fölött galambok szálltak.

— A kocsimat akarom. A városba megyek.

Sietve hozták elő a gyaloghintót, bitoros függönyeivel, míg az ülés fölött, ezüst-

tokban frissen tépelt rózsák illatoztak. A rudakat négy rabszolga cipelte, akiket Messala egyszer, tréfás jókedvében a napisten lovairól keresztelt el és Pirois, Eous, Aethon és Phlegon nevekre hallgattak.

Volumnia elhelyezkedett az ülésen.

— Először a Macelumra megyünk, adta ki a parancsot.

Titokban remélte, hogy találkozni fog Verániusszal. Ezért bejárta az egész várost. A Macelumon betért minden boltba, vásárolt, alkudozott, — míg loppal mindenütt a költőt kereste tekintetével. De nem volt szerencséje. Veránusz nem mutatkozott sehol. Majd elvitette magát a fürdőig s onnan vissza, le egészen a tábor felvonó hidjáig.

De sem a költőt nem látta, sem azt a vénasszonyt, akivel egyszer inár üzenetet küldött a fiúnak.

Csüggedten és haragosan tért haza.

Egész nap lélektelenül járkált föl s alá az üres szobákban. Sápadt volt és rosszkedvű. Maga sem tudta, mi baja van. Mi hántja. Sehol nem lelta helyét. Rableányai tréfái nem tudták fölvidítani.

Leült a szökőkút elé.

Olvasni akart.

De a könyv csakhamar kiesett a kezéből. Sirva fakadt. Minden betű, minden szó, minden vers és minden ütem a szerelmére emlékeztette. Emészto gondolataitól nem tudott megszabadulni.

(Folyt. köv.)